

Open podium

Brieven van lezers
redactie:
brieven@nieuwarchief.nl

Een antwoord op de vraag: “Wie weet wie Willem Wijthoff was?”

In het decembernummer van het *Nieuw Archief voor Wiskunde* uit het jaar 2016, van de hand van Robbert Fokkink, staat de prachtige, boeiende, bijdrage over het leven en werken van de wiskundige Willem Wijthoff (1865–1939) en onder anderen van diens zuster Anna Geertruida Wijthoff. Vóór het verschijnen ervan, was ik al bekend met de inhoud van de bronnen uit de Referenties welke aldaar vermeld staan onder de nummers 2, 3, 5, 6, 11, 12, 13, 17, 18 en 19. Maar behalve de zaken verwerkt in die bijdrage, valt er meer te vernemen over Willem Abraham Wijthoff. Men zie de volgende bibliografische opsomming, hier en daar voorzien van enig commentaar en bijzonderheden gerelateerd aan Fokkinks artikel.

1. Het uiterst merkwaardige, doch tegelijkertijd behoorlijk onbekende en naar mijn mening zeer belangrijke, boekwerkje: *De ontwikkeling der natuurwetenschappen in Nederland gedurende de laatste halve eeuw* [“Saamgesteld door verschillende schrijvers op verzoek van het comité tot voorbereiding van de wetenschappelijke afdeling in het Nederlandsche paviljoen der internationale tentoonstelling te Luik 1930”], uitgegeven bij S.C. van Doesburgh, Leiden, 1930. Het wiskundehoofdstuk staat op de pagina's 94 t/m 102. Op pagina 99 staat onder meer te lezen: “...Van Schoute's werk worde hier genoemd de beide deeltjes uit Sammlung Schubert: 'Mehrdimensionale Geometrie'. Als inleiding hierin (en in de niet-Euclidische meetkunde) zijn ook bedoeld het elementair geschreven werkje: 'de Vierde Dimensie' door Hk de Vries, hoogleeraar te Amsterdam sinds 1906, en het veel te weinig bekende proefschrift van W. A. Wijthoff: 'Het Biquaternion als Bewerking in de Ruimte van vier Afmetingen' (Amsterdam, 1898), een axiomatisch gefundeerde studie over de vier dimensionele ruimte en de daarin mogelijke bewegingen.” Dit boekje had ik van mijn vader gekregen in het jaar 1958; voor een kwartje aangeschaft bij het antiquariaat van de Slegte te Den Haag.
2. W.W. Rouse Ball en H.S.M. Coxeter: *Mathematical Recreations*, de reprintuitgave uit 1959. Wijthoffs Game staat op pagina 91 en 92. in de voetnoot op pagina 158 wordt verwezen naar bovenvermelde bron 19.
3. N.L. Biggs, F.K.I. Loyd en R.J. Wilson: *Graph Theory 1736–1936*, Clarendon Press, Oxford, 1977. De bibliografische gegevens van Mantels probleem en Wijthoffs oplossing staan op pagina 230 vermeld in Appendix 3, geheten: 'Bibliography 1736–1936'.
4. In het *Jaarboek van het Centraal Bureau voor Genealogie*, deel 42, jaar 1988, staat op de pagina's 153 t/m 212 het artikel: 'Vier generaties van een clan actief in de theecultuur op Java', door N.P. van den Berg en K.A. van der Hucht. Op pagina 172 linkerkolom, komen we Anna Geertruida Wijthoff tegen en Ir. Julius Albertus Kerkhoven; op pagina 193, Willem Abraham Wijthoff, Anna Catharina Wijthoff, Clara Henriëtte Wijthoff, Anna Geertruida Wijthoff, hun ouders, enzovoort. Het hele artikel is een groot en grotesk, uitvoerig, volledig verhaal met biografische en genealogische gegevens.
5. Als kers op de taart noem ik Siobhan Roberts' boek: *King of Infinite Space (Donald Coxeter, the Man Who Saved Geometry)*, House of Anansi Press, Toronto, Canada, 2007. Willem Abraham Wijthoff staat, met volledige voornamen, vermeld in de index op pagina 399. Op pagina 79 staan diens 'mirrors with weights and props' genoemd, gerelateerd aan de Coxeter diagrammen die op pagina's 91 en 92 ter sprake komen. Ook op die pagina 79 staat 'Dutch mathematician William Abraham Wythoff'; met y in plaats van ij, evenals in de namenindex op pagina 399. Op pagina 94 staat in het onderschrift bij het plaatje van de geprojecteerde 600-cel Salomon van Oss als zijnde 'German' vermeld; op deze fout in Van Oss' nationaliteit maakte Fokkink me opmerkzaam. Dit boek, een biografie over Coxeters leven en werk, trof ik in 2008 aan in een boekwinkel te Victoria, de hoofdstad van Vancouver Island, Canada. Een absolute bestseller, zeer aanbevolen!
6. Het is vermeldenswaard op te merken dat S.L. van Oss, P.H. Schoute, W.A. Wijthoff en E.L. Elte vier Nederlandse meetkundigen zijn die als zodanig in een KNAW-herdenkingsnecrologie in 2003 betreffende Donald Coxeter genoemd worden. De schrijver van die necrologie, T.A. Springer, duidt dit viertal aan als Nederlandse wiskundigen die zich in het begin van de twintigste eeuw met meerdimensionele regelmatige lichamen hebben bezig gehouden. Springer merkt daarbij op (citaat) “dat hun werk in onze tijd min of meer vergeten lijkt te zijn geraakt”.

In de buitenlandse pers wordt Wijthoff vaak als Wythoff geschreven, soms ook met één f. Er zijn ooit in het verleden personen met die naam, naar ik aanneem in de negentiende eeuw of eerder, in de Verenigde Staten, Australië, of beide, terecht gekomen. In Nederland wonen nog personen met de achternaam Wijthoff. In New York bevindt zich het Wyckoff Memorial House (let op de c en de k), dat geldt als het oudst nog bestaande huis van de Verenigde Staten, naar men zegt; heeft dat qua familieverbanden te maken met Wijthoff? Interessant om uit te zoeken.

Robert van der Waall